

Jumalateenistus Nõos P, 16.05.21 kell 11.00, *Exaudi*

Lektsioonid: Sk 14:7–9; Ef 1:16–23

Pihikõne: Srk 21:1

Jutlus: Jh 17:18–23

Laulud: 203 (1–3); 126 (1–4, 5); 136 (1–4); 129 (1–5)

Nii nagu sina läkitasid minu maailma, läkitan ka mina nemad maailma. Ja ma pühitsen ennast nende eest, et ka nemad oleksid pühitsetud tões. Aga ma ei palu üksnes nende eest, vaid ka nende eest, kes nende sõna läbi hakkavad minusse uskuma, et kõik oleksid üks, nii nagu sina, Isa, minus ja mina sinus, et nemadki oleksid meis, et maailm usuks, et sina oled minu läkitanud. Ja mina olen andnud neile selle kirkuse, mille sina oled andnud mulle, et nad oleksid üks, nii nagu meie oleme üks: mina neis ja sina minus, et nad oleksid täielikult üks, nii et maailm tunneks ära, et sina oled minu läkitanud ja et sa oled armastanud neid, nii nagu sa oled armastanud mind.

Tänase jumalateenistuse teema meie kirikukalendri järgi on „Püha Vaimu ootus“. Tõepoolest, läinud neljapäeval tähistasime Kristuse taevaminekut ja nüüd on alanud kümnepäevak, mis lahutab meid nelipühast ehk Püha Vaimu väljavalamise pühast viiskümmend päeva pärast Kristuse ülestõusmist.

Ent kui mõtleme Püha Vaimu ootusele sisuliselt, siis milleks me Teda ootame? Ja kas Teda meil siis praegu polegi, et Teda oodata? Püüan neile enda esitatud küsimustele ise ka vastata.

Nagu olen siit kantslist ka varem öelnud ja teisel leeriõpilastele kinnitanud, on Püha Vaim kristlase elus määrava tähendusega. Juba Luther ütleb oma „Väikse katekismuse“ II peatükis, usutunnistuse kolmanda artikli selgituses: „Mina usun, et ma ei suuda omaenda arust või jõust Jeesusesse Kristusesse, oma Issandasse, uskuda või tema juurde tulla, vaid Püha Vaim on mind evangeeliumi läbi kutsunud, mind oma andidega valgustanud, õiges usus pühitsenud ja hoidnud, nii nagu ta kutsub, kogub, valgustab, pühitseb kõiki kristlasi maa peal ning hoiab neid Jeesuse Kristuse juures ainsas õiges usus. Nende kristlaste keskel annab ta mulle ja kõigile usklikele iga päev kõik patud heldelt andeks ning äratub viimsel päeval minu ja kõik surnud jälle üles ning kingib mulle koos teiste Kristusesse uskujatega igavese elu; see on kindlasti tõsi.“

Seega, võiks öelda, olemegi üldse kristlased tänu Pühale Vaimule. Ilma Temata poleks meie koguduseelu võimalikki ja meie usk Jumalasse oleks ainult teoreetiline.

Kuid tänane kirjakoht Jh 17. peatükist annab meile ühe nn johannesliku teoloogia olemusse kuuluva viite Püha Vaimu tegevuse kohta.

Nimelt kõneleb Jeesus siin (oma nn ülempreesterlikus palves Jh 17) mitmel korral „maailmast“, mis on Johannese evangeeliumis ja Johannese kirjades oluline mõiste. Mõistega „maailm“ viitab Johannes sellele osale loodust, mis pole ära tundnud Jumala ilmutust Jeesuses Kristuses. Lihtsalt öeldes viitab Johannes selle mõistega uskmatuile ja paganaile.

Nt Jh 17:9 ütleb Jeesus: „...maailma eest ma ei palu, vaid nende eest, keda sina oled mulle andnud, sest nad on sinu omad.“ Seega käib Jeesuse palve mitte kõigi inimeste kohta, vaid ainult nende kohta, kelle Jumal on Kristuse jüngeriks kutsunud ja kes on usu Jeesusesse Kristusesse ka vastu võtnud.

Ja ometi ütleb Jeesus meie kirjakohas Jh 17:20j nii: „Aga ma ei palu üksnes nende eest, vaid ka nende eest, kes nende sõna läbi hakkavad minusse uskuma, et kõik oleksid üks, nii nagu sina, Isa, minus ja mina sinus, et nemadki oleksid meis, et maailm usuks, et sina oled minu läkitanud.“

Kuidas saab siis maailm uskuda, kui Jeesus tema eest ei palu? Kuidas seda kõike mõista?

Võib-olla järgmiselt. Kujutleme Jeesust vettevisatud kivina (kasutasin seda kujundit ka Taevaminemispüha jutluses), kelle toodud usk (Jeesus kui „usu alustaja“, Hb 12:2) hakkab siis enne sile olnud veepinnal ringlaineid moodustama. Algul on see ring väike, seal on ainult tema jüngrid, keda ta on endale ise valinud. Võib-olla nendele viitabki Jeesus enne tsiteeritud kirjakohas Jh 17:9, kus Jeesus ütleb, et ta palub nende eest, kelle taevane Isa on talle andnud.

Seejärel tekib järgmine „usuring“, milles on juba kümneid ja kümneid apostleid, ehk siis inimesi, kellele Jeesus on ilmunud ja kes viivad evangeeliumi laia maailma.

Seejärel jõuame järgmise, veelgi laiema ringini, millest Jeesus hakkab kõnelema meie kirjakohta 20. salmis: „Aga ma ei palu üksnes nende eest, vaid ka nende eest, kes nende sõna läbi hakkavad minusse uskuma...“ Need on siis inimesed, kes pole Jeesuse jüngrid ega apostlid, vaid on oma usu saanud viimaste tunnistuste ja kuulutuse kaudu, Jumala sõna, Pühakirja vahendusel. Nende hulka kuuluvad kõik kristlased alates juba ehk 2. kristlikust sajandist kuni tänaseni, kaasaarvatud (kui Jumal arvab seda tõesti nii olevat!) mina teiega.

Ent Jeesuse „usukivist“ tekkinud ringlainetus pole veel jõudnud kogu „maailma-veekogu“ äärteni. Ja seda, veel siledat „veepinda“ nimetabki Jeesus „maailmaks“. Ometi eeldab Jeesus oma palves, et ka see sile veepind saab kunagi ringlainetuse osaks, tema sõnadega väljendudes, et maailm usub, et Isa on Poja läkitanud.

Sel hetkel aga, kui maailm seda uskuma hakkab, pole ta enam eelkirjeldatud tähenduses maailm, vaid juba Kristuse kogudus. Ent osa „maailma“ jääb ikka järele ja seda, kas usu „ringlainetus“ ka selle sileda veepinna enne Viimset kohtupäeva lainetama paneb, teab ainult Jumal.

Jeesus kirjeldab meie kirjakohtas ka seda, mis juhtub selle osaga „veepinnast“, mille „usu-ringlained“ on oma valdusse haaranud. Ta palub, „...et kõik oleksid üks, nii nagu sina, Isa, minus ja mina sinus, et nemadki oleksid meis...“ Seega palub Jeesus, et kõigi, nii varem kui ka hiljem uskuma hakanud inimeste vahel valitseks ühtsus ning et see oleks samal ajal seesama ühtsus, mis on Isa ja Poja vahel.

Kuidas seda ühtsust saavutada? Jumal on selle „saavutanud“ Püha Vaimu läbi! Püha Vaim ühendab kõiki kristlasi üheks perekonnaks ja just seetõttu saavad üksteisega mitte veresuguluses olevad inimesed öelda üksteisele „vend“ või „õde“. Ilusti on seda kokku võtnud apostel Paulus õpetuses kirikust kui Kristuse Ihust, nt 1Kr 12:26: „Ja kui üks liige kannatab, siis kannatavad koos temaga kõik liikmed, ja kui ühte liiget austatakse, siis rõõmustavad sellest ühtlasi kõik liikmed.“ Kõik maailma kristlased on seepärast üksteisega seotud ning üksteise materiaalne abistamine ja üksteise eest palvetamine pole mitte mingi sotsiaalprojekt või kambavaim (nagu see inimlikust perspektiivist võib tunduda), vaid Püha Vaimu töö Kristuse ülemaailmses koguduses.

Ja eeltoodud arutluse valguses võingi siis vastata oma algul esitatud küsimusele, milleks me Püha Vaimu ootame. Selleks, et usu-ringlainetus selles maailma-veekogus ikka laieneks ja laieneks ning, veelgi enam, haaraks ka neid kohti, mis sellest seni on puutumata jäänud. Sest teame ju, et veepinnal võib ka olla takistusi, mis tingivad selle, et tekivad laguunid, kuhu lainetus ei jõua. Usu-ringlained levivad edasi, kuid neis sileda veepinnaga „laguunides“ on endiselt uskmatus ja jumalaeitamine.

Tänase Püha Vaimu ootusest kõneleva jutluse teine küsimus oli mul selline: kas meil siis Püha Vaimu praegu polegi, et Teda oodata? Kahjuks peab ütleva, et Püha Vaim on inimlikule tahtele allumatu, sest (Jh 3:8): „Tuul [ehk Püha Vaim] puhub, kuhu ta tahab, ja sa kuuled ta häält, kuid ei tea, kust ta tuleb ja kuhu läheb. Niisamuti on kõigiga, kes on sündinud Vaimust.”

Me ei tea iialgi, kas meie, kelle kohta Paulus 1Kr 6:19 ütleb „Või kas te ei tea, et teie ihu on teis oleva Püha Vaimu tempel, kelle te olete saanud Jumalalt, ning et teie ei ole iseenese päralt?“, Püha Vaimu kanname või mitte. Vahel teeme pattu ja teame ka ise, et seda teeme. Kas siis on Püha Vaim tõesti meie sees? Eks ole ju Iisraeli ajaloos olnud aegu, mil Jumal on oma templi maha jättnud (Nl 2:7: „Issand tõukas ära oma altari, jättis maha oma pühamu“): miks ei võiks ta siis vahel maha jätta ka meid?

Eks ole sellised mõtted ühed piinavamad kristlase elus! Ja kui siia lisada veel Jeesuse sõna Mk 3:29 „...kes aga peaks teotama Püha Vaimu, sellele ei ole andeksandmist iialgi, vaid ta on süüdi igaveses patus!“, siis on mõistetav meeleheide, mis kristlast vahel tabab, kui ta mõistab, et tal ei pruugi Püha Vaimu ollagi.

Just seetõttu on tarvis ikka ja alati Püha Vaimu oodata ja Teda ka paluda. Enamgi veel, Püha Vaimu palumine ongi kõige tähtsam palve, mis kristlasele võib pähe tulla (kõnelesime sellest jutluses ka eelmisel pühapäeval). Võib-olla Jumal halastab meie peale, ega võta meilt ära oma Püha Vaimu, sest, nagu nüüdseks juba teame, pole meil Püha Vaimuta tõelise elu lootust. Elu meil ju on, kuid see pole, nagu ütleks Uku Masing, elus elu, vaid eluta elu. Vaid Püha Vaim muudab meie elu igavesse, Jumala kingitud elu vääriliseks!

Seepärast valmistugem siis nädala pärast tähistatavaks nelipühaks tões ja vaimus, mitte ainult kui kirikukalendris olevaks pühaks, vaid ka kui päevaks, mil Jumal võib maailmale ja meile tõesti kinkida Püha Vaimu, et Tema töö maailma päästmisel patust jõuaks plaanitud lõpuni ja et meie täidaksime selles plaanis oma osa Jumala tahte kohaselt!

Aamen.